

Szabó József

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Osztályozás

Tárgy

725.091

A megfiatalított Ferencváros, ahol nemcsak a házak — az emberek is megváltoztak

Forrás:

M. Kezdet

Személy

" 458 "

Helyszám

1958. IV. 24.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Az **Üllői úti fák**, amelyekről **Kosztolányi Dezso** olyan szép sorokat írt muzsikáló versében, már leveleznek. Új tavaszunkon mégsem bontakozhatnak még ki teljes lombátrúkkal az irodalmi emlékü szilek és akácok, hiszen még végestelen-végig, a klinikákon is túl, csupa állványerdő az Üllői út. 1956 őszén éppen tataroztatni készült a **Fővárosi Ingatlankezelő Vállalat** ezen a tájon, s akkor Maléterek árulása ide zúdította a romokat, a pusztulást. Most az újraszületés napjait éli ez a környék: imitt-amott már éppen leszerelik a tatarozó állványokat, s előbukkan egy-egy stílusos régi ház, bérpalota, egyemeletes kis lakóház.

A Ferencvárosnak éppen olyan patinája van, mint távoli budai városnegyedeknek vagy ikertestvéreinek, az öreg Józsefvárosnak. A józsefvárosiakkal egyivású emberek laknak erre felé is, és mégis szinte vonalat húzhatnak azzal, hogy az Üllői út egyik oldalán még Józsefváros, a másikon már Ferencváros. Külső vonásai is mások, pedig erre felé is sok a földszintes és egyemeletes ház, különösen a mellékutcákban.

Az **irodalmi hagyományok** nyomát inkább már csak emlékiratok, írások őrzik. Pedig a régiek közül is legalább annyian lelkesülnek a **Pál utcai fiúkért**, a **Füvészkertért**, mint

amilyen mohón olvassák a kedves **Molnár-regényt** a fiatalok. De ki beszél ezen a tájon az ifjú **Heltai Jenő**ről és arról, hogy **Móricz Zsigmond**, a kisemberek igaz barátja, évtizedekig élt a külső Üllői úton, a 101. számú házban? Már a ház lakói is teljesen kicserélődtek a világháború után, s **Móricz Zsigmond** — aki gyermekei születésének örvendezett ifjú apa korában az első emeleti szoba-konyhás lakásban, itt, mint egykori lakó, már ismeretlen. Hiába keresünk emléktáblát, mely megörökítené **Somlyó Zoltán** Liliom utcai egykori lakóházát. Pedig a költő nem bánt ily mostohán kedvelt környékével és **Krúdy Gyula** is sok szeretettel rajzolgatta a ferencvárosi arcokat, a piros bort kedvelő, piros abroszos kocsmákat látogató üveges mesterek, késesek, nyergesek és szíjgyártók, gyertyamártogatók és csizmadiaik derűs arcát, negyvennyolcas hajlamait. Az író emléke feledésbe merült, **Józsefvárosinak** és **Óbudainak** tartják őt.

A tanács már eljutott odáig, hogy kutatja a régi korból maradt és építészeti hagyományokat őrző műemlékházakat. Így állapították meg a tanácsi dolgozók, hogy a **Ferencváros legrégebbi lakóháza a Berzenczey utca 26-a** — számú egyemeletes bérház. Másik frontja az öreg **Tűzoltó utcára** nyílik. A ház száznegy-

venhárom éves — kereken. Az ellenforradalmárok pusztító harcokat vívtak itt, de a vérház állta a tüzet, s most a tatarozásnál felbukkant régi stílusa 1815-ből, amikor építették. Kutatják is építésének és tervezőjének személyét, sajnos a tanácsháza irattárában ennek nincs nyoma. Pedig csigalépcsős, csipkés lépcsőháza van. Meg is érdemli, hogy május 1-én ünnepélyesen kapuja fölé kerüljön a márványtábla:

MÜEMLÉKI

A Népliget is fiatalodik. Most szepítik, parkirozzák, de úgy, hogy romantikáját érintetlenül hagyják. Megmaradnak a szórakoztató hinták, céllövöldék és mutatványosok.

Vasútvonalon innen és túl — **kétféle Ferencváros él**. A pályaudvar, amelyről régebben alig beszéltek az emberek, szinte kényszerűen vették tudomásul, hogy van és pöfögő mozdonyai füsttel árasztják el a környéket, ma a főváros átmenőforgalom egyik csomópontja. Fűtőházai, rendezőpályaudvara, már festőket is meghívtak. Bevonult a képzőművészetbe úgy, mint az Üllői úti fák az irodalomba.

És az emberek! A poharazgatók hetven százaléka ma dolgozó munkás és értelmiség. A **Liliom és Práter utcák**

haláskertjei, kiskocsmái, a **Ferenc körüti** cukrászdák és

eszpresszók már más emberek kedvelt szórakozó-, találkozóhelyei, mint akár húsz évvel ezelőtt is voltak. A ferencvárosi kispár újra él: a Futó utcában, Berzenczey utcában, Páva és Viola utcában, s a Mester utcában **újrafestett cégtáblák csalogatják a vendéket, a cipészt, csizmadiamesterekhez**. Az üvegesipar is virágzik, s a kárpitos és bútorasztalos ablakában kint van a kézírásos kis tábla: **Tanulót felveszek!**

Mégis, a kor szelleje beszökött már az előregedett városrészbe: a kis utcákban is egyik szövetkező iparág szép portálos, nagy üvegablakos, tágas boltja követi a másikat. Üvegesek, szobafestők, lakatosok és patkolókovácsok — ez utóbbiak ma is nagyon népszerűek! — kispári termelőszövetkezetei alakultak az utóbbi években. De a ferencvárosi szabómesterek is alakítottak **tanácsi vállalatokat**, »Mértékutáni szabóságokat«, és hogy a ferencvárosi nők se maradjanak el a férfiktól, talán éppen az egyenjogúság elve alapján, van már maradékfeldolgozó, ruhafoltozó, harisnyaszövő és kötő, pulóvereket és kardigánokat készítő ktsz is. Nemcsak vezetői, hanem **dolgozó is egytől egyig asszonyok és lányok**. Méghozzá bennszülöttek!

Az **öregebb ferencvárosiak** sokkal büszkébbek rá, mint a fiatalok, hogy az újkor új embere **Szamuely Tibor**

nevére cserélte ki a **Habsburg-bérenc Lónyay grófról elnevezett utca** nevét. Ők — mondják — jobban ismerték **Szamuelyt**, érdemeit, a fiatalok legfeljebb csak az új történelem tanításából tudják, ki is volt, mi volt az érdeme a munkásmozgalomban!

De a sokat szidott ferencvárosi fiatalság, főleg a munkásfiatalok dicséretére említsük meg, amit azóta az utókor is megörökített emléktáblával, hogy amikor több mint húsz éve hírét vették, hogy a **Tompa és Angyal** utcák sarokbérházában sorozatos nyilasgyűlések vannak, egy alkalommal **rajtaütöttek** a társaságon és úgy szétkergették őket, hogy egyszer s mindenkorra elmúlt

a kedvük e lakóházban gyülekezni. Az eseményt így örökíti meg a csillaggal díszített kis márványtábla:

1937. szeptember 16-án antifasiszta ifjúságunkosok ebben a házban szétzavartak egy nyilas gyűlést.

*

Az ellenforradalmárok lerombolták 1956 októberében. Helyreállította a KISZ IX. kerületi szervezete.

A tábla nemcsak a ferencvárosi fiatalok húsz év előtti bátor viselkedéséről beszél, hanem félmjelzi **mai helytállását** is.

Ez is azt bizonyítja, hogy a jó öreg Franzstadttól átforgalmazta a nagy varázsló, az úkor. Ideje is volt már rá: kéreken tizenhárom esztendő.

Szabó József